

Η ΡΩΜΗ 3.3. Η ίδρυση της Ρώμης και η οργάνωσή της (σελ. 170-174)

Ίδρυση της Ρώμης.

- α) Παράδοση → Ρωμύλος, απόγονος του Αινεία (από την Τροία) το 753 π.Χ. . 753 - τέλη του 6ου αι. π.Χ.: περίοδος βασιλείας με 6 βασιλείς, κάποιιοι από τους οποίους ήταν Ετρούσκοι.
- β) Αρχαιολογική έρευνα → α) 10ος - 8ος αι. π.Χ. μικροί οικισμοί στη θέση της πόλης.
- β) Πιθανή δημιουργία της από τους Ετρούσκους, μετά την κατάληψη του Λατίου (7ος αι. π. Χ.) και τον συνοικισμό των κατοίκων των γύρω περιοχών.
- γ) Πραγματοποίηση μεγάλων έργων από τους Ετρούσκους (αποξήρανση ελών, κεντρικός αποχετευτικός αγωγός, αγορά, ναός του Διός στο Καπιτώλιο).
- δ) Επανάσταση των κατοίκων της περιοχής και εκδίωξη των Ετρούσκων (τέλη του 6ου αι. π.Χ.).
- ε) Συστηματική οργάνωση των Ρωμαίων, κυριαρχία στο Λάτιο, αποτελεσματική αντιμετώπιση των κατοίκων των γειτονικών περιοχών.

Κοινωνική συγκρότηση κατά την περίοδο της βασιλείας (8ος αι. - 509 π.Χ.).

Τρεις (3) κοινωνικές τάξεις:

- 1. **Πατρίκιοι** → Οι παλαιές μεγάλες οικογένειες · οικογένειες + άμεσα μέλη + παρακλάδια = *ρωμαϊκά γένη* · όλα τα μέλη του γένους = *πατρίκιοι* από τον πατέρα - αρχηγό.
- 2. **Πελάτες** → Όσοι ζούσαν κοντά στους πατρίκίους ως υπήκοοι και προστατευόμενοι αυτών · καταγωγή μάλλον προϊταλική · σταδιακή επιμειξία και συγχώνευση με τους πατρίκίους.
- 3. **Πληβείοι** (= πλήθος) → Όλοι οι νεότεροι κάτοικοι της ρώμης και των γύρω περιοχών · προέρχονταν είτε από υποχρεωτική μετοίκηση λόγω κατάληψης της περιοχής τους είτε από μετεγκατάσταση στη Ρώμη προς αναζήτηση καλύτερης τύχης · κανένας δεσμός με τους πατρίκίους και τους πελάτες (εξ ου και η ονομασία τους) · όχι πολιτικά δικαιώματα · απαγόρευση γάμου με γυναίκες από την τάξη των πατρίκίων.

Πολιτική οργάνωση κατά την περίοδο της βασιλείας (8ος αι. - 509 π.Χ.).

Το πολίτευμα:

- 1) *Βασιλιάς* → αρχηγός του κράτους, θρησκευτικός αρχηγός, ηγέτης του στρατού, ανώτατος δικαστής (δηλ. όλες οι εξουσίες συγκεντρωμένες στο πρόσωπό του).

- 2) *Σύγκλητος* και *Εκκλησία του λαού* → τα δύο σώματα που έλεγχαν τις δικαιοδοσίες του βασιλιά.

Ειδικότερα:

- α) Σύγκλητος: 100 ή 300 μέλη (αργότερα), οι αρχηγοί των ρωμαϊκών γενών · θεματοφύλακας των εθίμων και των παραδόσεων της Ρώμης · καθήκον να συγκαλεί (μαζί με τον βασιλιά) την εκκλησία του λαού και να επικυρώνει τις αποφάσεις της.

- β) Εκκλησία : συγκέντρωση όλων των πατρίκίων και των πελατών · οι πατρίκιοι συγκεντρώνονταν ανά τμήματα, τις *φράτρες* (*φρατρική εκκλησία*).

έργο → i) επικύρωση ή απόρριψη των αποφάσεων του βασιλιά διά βοής, ii) απόφαση για πόλεμο ή για ειρήνη και iii) εκλογή του βασιλιά.

3.4. Η συγκρότηση της ρωμαϊκής πολιτείας - Res publica

509 π.Χ

- α) τέλος της περιόδου της βασιλείας μετά από εξέγερση των πατρίκίων
- β) εγκαθίδρυση καινούργιου πολιτεύματος που ονομάστηκε *res publica* (= δημοκρατία) στην ουσία αριστοκρατία των πατρίκίων
- γ) απομάκρυνση των Ετρούσκων.

509 - τέλη 3ου αι. π.Χ. → Δύο αιώνες εσωτερικών και εξωτερικών ζυμώσεων για τη Ρώμη:

- α) (στο εσωτερικό) κοινωνικοί αγώνες μέχρι την εξίσωση πατρίκίων - πληβείων ·

- β) (στο εξωτερικό) πολιτική κατακτήσεων μέχρι οι Ρωμαίοι για κυριαρχία στην ιταλική χερσόνησο και στη δυτική Μεσόγειο (νίκη κατά Καρχηδονίων).

Οι κοινωνικοί αγώνες. Δύο αιώνες αγώνων των πληβείων για την απόκτηση ίσων πολιτικών δικαιωμάτων:

- 1) **Δήμαρχοι** - αρχές του 5ου αι. → καινούργια μορφή εξουσίας που τους ανήκε.
 - α) εκλογή για ένα χρόνο
 - β) πρόσωπα ιερά και απαραβίαστα
 - γ) προστασία των πληβείων από αυθαιρεσίες των πατρικίων
 - δ) δικαίωμα νετο (δηλ. άρνησης ψήφησης όποιου νόμου στρεφόταν κατά των συμφερόντων των πληβείων).

2) **Καταγραφή εθιμικού δικαίου (Δωδεκάδελτος)** - μέσα 5ου αι. → αποτροπή δικαστικών αυθαιρεσιών των πατρικίων.

3) **Κατάργηση του νόμου που απαγόρευε τους μεικτούς γάμους (μεταξύ πατρικίων - πληβείων).**

4) **Κατάκτηση πολιτικής ισότητας μετά από έναν αιώνα:**

- α) δικαίωμα του εκλέγεσθαι στο αξίωμα του *υπάτου* (4ος αι.) ·
- β) δικαίωμα του εκλέγεσθαι στο αξίωμα του *μεγίστου αρχιερέως* (τέλη 4ου αι.).

Η πολιτική οργάνωση. *res publica* → πολίτευμα, στο οποίο υπήρχαν τρεις βασικοί φορείς:

Οι άρχοντες → η εκτελεστική εξουσία της πολιτείας / πολυπληθής ομάδα.

1) **Οι δύο ύπατοι:**

- α) εκλογή για ένα χρόνο ·
- β) συγκέντρωση όλων των εξουσιών που παλιότερα ανήκαν στον βασιλιά ·
- γ) μεγαλοπρεπής εμφάνιση και δωδεκαμελής συνοδεία από ραβδούχους ·
- δ) δυνατότητα παραχώρησης όλων των εξουσιών σε έναν από τους δύο για 6 μήνες, αν η περίπτωση κρινόταν ως κρίσιμη (*δικτάτορας*).

2) **Οι δύο τιμητές** → εκλογή για 18 μήνες με συγκεκριμένα καθήκοντα:

- α) κατάταξη των πολιτών ανάλογα με τα περιουσιακά τους στοιχεία (τίμηση) ·
- β) σύνταξη του καταλόγου των συγκλητικών ·
- γ) κατάρτιση του προϋπολογισμού του κράτους ·
- δ) επίβλεψη των ηθών και ανάλογη δικαιοδοσία στέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων.

3) **Άλλοι άρχοντες**, με μικρότερης σημασίας αξιώματα: οι δήμαρχοι, οι πραίτωρες, οι ταμίες, οι ανθύπατοι.

4. **Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ** → εκπρόσωπος της ιστορικής συνέχειας του ρωμαϊκού κράτους / σώμα με μεγάλο κύρος και δύναμη την περίοδο της δημοκρατίας αλλά και της αυτοκρατορίας:

- α) 300 ισόβια μέλη, όλοι πρώην ανώτατοι άρχοντες ·
- β) νομοθετική και εκτελεστική εξουσία ·
- γ) δικαιοδοσίες σε θέματα οικονομικά, θρησκευτικά και εξωτερικής πολιτικής ·
- δ) αποφάσεις με ισχύ νόμου (τα *δόγματα*) ·

5. **Οι εκκλησίες** → Λειτουργήσαν προοδευτικά τρεις:

- α) Η φρατρική εκκλησία → συνέλευση των πατρικίων · χωρίς ουσιαστική δύναμη την περίοδο της δημοκρατίας · διατήρηση μόνο για λόγους παράδοσης.
- β) Η λοχίτιδα εκκλησία → συνέλευση των στρατευμένων, πατρικίων και πληβείων · αποφάσεις κατά λόχους · εκλογή των υπάτων, των τιμητών και των πραιτώνων.
- γ) Η φυλετική εκκλησία → συνέλευση των πληβείων αρχικά, όλων των Ρωμαίων αργότερα · συγκέντρωση κατά φυλές (δηλ. ανάλογα με τον τόπο κατοικίας) · ψήφιση των νόμων και εκλογή των κατώτερων αρχόντων.____